

<http://dergipark.org.tr/tr/pub/anatolianbryology>

DOI: 10.26672/anatolianbryology.1285671

Anatolian Bryology
Anadolu Briyoloji
Dergisi
Research Article
e-ISSN:2458-8474
Online

Kapadokya'dan Türkiye Karayosunu Florası İçin Önemli Bir Kayıt (*Sciuro-hypnum glaciale* (Schimp.) Ignatov & Huttunen)

Recep KARA^{1*} Hatice TAŞPINAR¹ Seda SERİN¹

¹Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Nevşehir, TÜRKİYE

Received: 20 April 2023

Revised: 24 May 2023

Accepted: 30 May 2023

Öz

Sciuro-hypnum glaciale (Brachytheciaceae, Bryophyta) Türkiye biyoçeşitliliği açısından korunması gereken önemli bir yapraklı karayosunu türüdür. Bu tür Türkiye Florasında şimdiye kadar yalnızca Doğu Karadeniz Bölgesinde, Ordu ilinden bilinmekteydi. Bu çalışma ile Türkiye'de nadir olarak bulunan bu taksonun Kapadokya Bölgesinden yeni bir lokalite kaydı verilerek Türkiye Florasına katkı sağlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Biyoçeşitlilik, Briyofit, Kızıl Vadi, Nevşehir, Türkiye

An Important Record for the Moss Flora of Türkiye from Cappadocia (*Sciuro-hypnum glaciale* (Schimp.) Ignatov & Huttunen)

Abstract

Sciuro-hypnum glaciale (Brachytheciaceae, Bryophyta) is an important moss species that should be protected in terms of Türkiye's biodiversity. In the Flora of Türkiye, this species was only known in the Eastern Black Sea Region, from the Ordu province. With this study, a new locality record of this rare taxon in Türkiye was given from the Cappadocia Region, and contributed to the Flora of Türkiye.

Keyword: Biodiversity, Bryophytes, Red Valley, Nevşehir, Türkiye

* Corresponding author: recepkara77@gmail.com

© 2022 All rights reserved / Tüm hakları saklıdır.

To cite this article: Kara R. Taşpınar H. Serin S. 2023. *An Important Record for the Moss Flora of Türkiye from Cappadocia (Sciuro-hypnum glaciale (Schimp.) Ignatov & Huttunen)*. 9:1, 20-23.

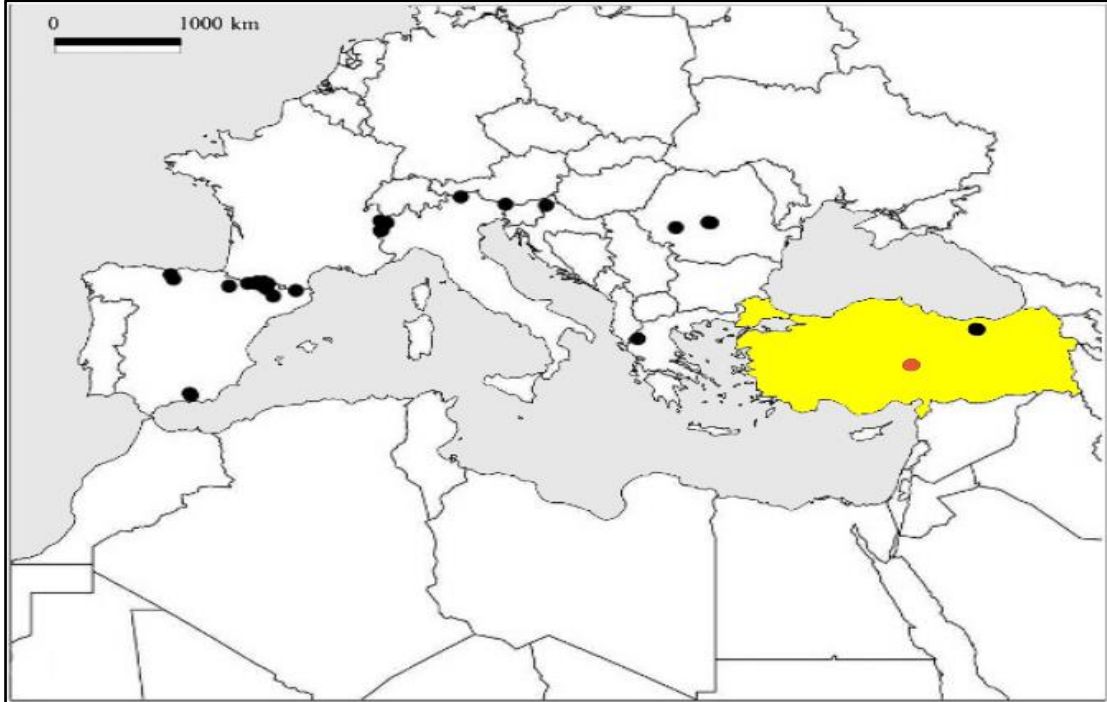
This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Commercial 4.0 International License.

1. Giriş

Türkiye'nin korunmakta olan bölgeleri; deniz kıyısından Ağrı Dağı'na, delta ovalardan Karadeniz ormanlarına ve yaylalarına, bozkırlardan göl ve akarsu sistemlerine, derin vadiler ve kanyonlardan buzullara kadar birbirinden güzel doğal ekosistemleri barındırır. Bu bölgelerden biri olan Kapadokya Bölgesi; günümüzde kuzeyde Kızılırmak, doğuda Yeşilhisar, güneyde Hasan ve Melendiz Dağları, batıda Aksaray ve kuzeybatıda Kırşehir ile sınırlanmaktadır (Kaşmer, 2011). Bu bölgeden toplanan ve makaleye konu olan *Sciuro-hypnum glaciale*'nin Oseyanik iklim dışındaki bir alandan da toplanması bu makaleyi önemli ve ilgi çekici kılmaktadır.

2. Materyal ve Metot

Siuro-hypnum glaciale taksonu Nevşehir–Kapadokya Göreme (Nevşehir) Milli Parkından, 2020 yılında yapılan arazi çalışmaları sırasında toprak, kaya ve ağaç üzerlerinden toplanmıştır. Örnekler Leica EZ4 W 10450629 stereo ve Leica ICC50 W 13613735 ışık mikroskopları kullanılarak incelenmiş ve örneklerin ayırt edici karakterlerini içeren mikroskobik fotoğrafları çekilerek teşhisleri yapılmıştır. Teşhiste Herrnstadt ve Heyn (2004) kaynağı kullanılmıştır. Türün ülkemizdeki lokalite kayıtları, son çıkan yayınlardan (Hazer, 2010; Özdemir ve Batan, 2016; Erdağ ve Kürschner, 2017) takip edilmiş ve dünyadaki dağılımı harita üzerinde gösterilmiştir (Şekil 1). Örnekler özel zarflar içerisinde herbaryum materyali haline getirildikten sonra Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi herbaryumunda muhafaza altına alınmıştır.

Şekil 1. *Sciuro-hypnum glaciale*'nin Akdeniz Bölgesindeki dağılışı, kırmızı ile gösterilen nokta bitkinin yeni bulunduğu lokaliteyi göstermektedir. Orgaz vd. (2011) den değiştirilerek.

3. Bulgular

Sciuro-hypnum glaciale (Schimp.) Ignatov&Huttunen, Nevşehir, Kızıl Vadi-25.07.2020-38° 39' 15" K 34° 51' 39" D-1170 m. (Şekil 2).

Bu türün **sürgünleri** (2-6 cm uzunluğunda) ince olup karmaşık, düz yamalar oluşturur veya diğer karayosunları ile karışır. **Dallar**; geniş aralıklıdır ve kuru olduklarında karakteristik olarak içe kıvrık olmalarına rağmen gövdeden geniş bir şekilde

yayılma eğilimindedirler. **Yapraklar**; küçüktür ve kurduğunda gevşek bir şekilde dikleşir, ancak nemliyken yayılımcıdır. **Gövde yaprakları** yaklaşık 1,5 mm uzunluğundadır, alt kısımda genişçe üçgendir, uçta aniden daralır ve kurduğunda iplik benzeri görünen uzun, ince bir nokta ile biter. **Yaprak tabanı**, belirgin şekilde dekurrent (kanatlı) değildir. Dal yaprakları daha küçük ve daha yumurta şeklinde, daha kısa uçludur. **Kapsülleri**; yaygın değildir ve pürüzlü bir setaya sahiptir (Herrnstadt ve Heyn, 2004). **Kosta**;

yaprak ayasının % 40-%70'i arasında uzanır. **Habitat** olarak kayalarda, kar yataklarında ve nadiren akarsuların yakınındaki topraklarda, genellikle yüksek dağlarda subalpin veya alpin bölgesinde, 1600 ila 3000 m arasında yetişir (Orgaz vd., 2011). Dünya'da Asya, Avrupa, Kuzey

Amerika ve Güney Amerika'da yayılış gösterirken, Akdeniz çevresinde Andora, Fransa, Yunanistan, İtalya, Romanya, Slovenya ve İspanya'da bulunmaktadır. Arnavutluk, Bulgaristan ve Karadağ'da ise şüpheli konumdadır (Ros vd., 2013; Hodgetts ve Lockhart, 2020).

Şekil 2. Bitkinin teşhiste kullanılan karakterleri.

4. Tartışma ve Sonuç

Sciuro-hypnum glaciale, yaprakların üst üste binmesi ile sürgünlerin solucanımsı görünmesi ile orta boylu, zayıf dallanma gösteren ve oval, içbükey, hafifçe dişli kenarlı, dekurrent oluşturmayan yaprakları ile karakterize edilir. Ancak ülkemizde *Sciuro-hypnum curtum* (Lindb.) Ignatov. ile karıştırılabilecek çok değişken bir türdür, *S. glaciale* aniden sivri uçlu bir tepeye daralmış yaprakları, opak bir grup oluşturan kalın duvarlı alar hücreleri ve çıkıntı yapmayan orta damar ucu ile *S. curtum*'dan ayrılır. Türkiye'den ilk kez Özdemir ve Batan (2016) ve tarafından Ordu ilinde, iki farklı lokaliteden (40°57'14"K/38°02'31"D ve 40°57'14"K/38°02'31"D) kaydedilmiştir (Şekil 1). Kürschner ve Erdağ, Yakın ve Orta Doğu'daki briyofitlerin listesini verdikleri çalışmalarının 2. cildinde bu bitkiden Türkiye için şüpheli kayıt olarak bahsetmektedirler (Kürschner ve Erdağ, 2021). Bu çalışma ile ülkemizden ikinci defa kaydedilen bu türün ülkemizdeki yayılışı (iki il, üç lokalite) çok dardır. Bu türün fitocoğrafik olarak Dünya'daki yayılış alanları da değerlendirildiğinde (Orgaz vd., 2011) biyolojik koruma kriterlerine göre ülkemiz florası içerisinde korunması gereken türlerden biri olarak kabul edilebilir.

Teşekkür: Bu çalışma Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu'nun 119Z205 numaralı projesi ile desteklenmiştir.

Kaynaklar

- Erdağ A. Kürschner H. 2017. Türkiye Bitkileri Listesi: Karayosunları. Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi Yayını, İstanbul.
- Hazer Y. 2010. Son Literatür ve Herbaryum Verilerine Göre Türkiye Karayosunlarının Floristik Dağılımı ve Elektronik Veri Tabanının Oluşturulması. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Zonguldak.
- Herrnstadt I. Heyn C.C. 2004. The Bryophyte Flora of Israel and Adjacent Regions. The Israel Academy of Sciences and Humanities, Jerusalem, 719 p.
- Hodgetts N. Lockhart N. 2020. Checklist and country status of European bryophytes – update 2020. Irish Wildlife Manuals, No. 123. National Parks and Wildlife Service, Department of Culture, Heritage and the Gaeltacht, Ireland.
- Kaşmer Ö. 2011. Zelve Açık Hava Müzesi'ndeki (Kapadokya) Kayadan Oyma Tarihi Yapıların Jeomekanik Açısından Değerlendirilmesi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi. Ankara.

- Kürschner H. Erdağ A. 2021. Bryophyte locality data from the Near and Middle East 1775-2019, Bryophyta. 2: 1106 p. Hiperyayın, İstanbul.
- Orgaz D.J. Cano M.J. Guerra J. 2011. *Sciuro-hypnum* (Brachytheciaceae) in the Mediterranean region. The Bryologist, 114:3, 595–610.
- Özdemir T. Batan N. 2016. The bryophyte flora of Ordu province (Turkey). Arctoa, 25:1, 144-159.
- Ros R.M. Mazimpaka V. Abou-Salama U. Aleffi M. Blockeel T.L. Brugués M. Cros R.M. Dia M.G. Dirkse G.M. Draper I. et al., 2013. Mosses of the Mediterranean, an annotated checklist. Cryptogamie Bryologie. 34: 99-283.